

# Облікова картка дисертації

## I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0407U004496

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 15-11-2007

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:



## II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Панасенко Євген Володимирович

2. Panasenko Eugen Volodymyrovych

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: кандидат наук

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 06.01.03

Назва наукової спеціальності: Агрогрунтознавство і агрофізика

Галузь / галузі знань: Не застосовується

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 31-10-2007

Спеціальність за освітою: 7.130.101

Місце роботи здобувача: Національний науковий центр "Інститут ґрунтознавства та агрохімії імені О.Н. Соколовського"

Код за ЄДРПОУ: 00497058

Місцезнаходження: 61024, м. Харків, вул. Чайковського, 4

Форма власності:

Сфера управління: Українська академія аграрних наук

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

### **III. Відомості про організацію, де відбувся захист**

**Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради):** Д 64.354.01

**Повне найменування юридичної особи:** Національний науковий центр "Інститут ґрунтознавства та агрохімії імені О.Н. Соколовського"

**Код за ЄДРПОУ:** 00497058

**Місцезнаходження:** вул. Чайковська, 4, м. Харків, Харківський р-н., Харківська обл., 61024, Україна

**Форма власності:**

**Сфера управління:** Національна академія аграрних наук України

**Ідентифікатор ROR:** Не застосовується

### **IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію**

**Повне найменування юридичної особи:** Національний науковий центр "Інститут ґрунтознавства та агрохімії імені О.Н. Соколовського"

**Код за ЄДРПОУ:** 00497058

**Місцезнаходження:** 61024, м. Харків, вул. Чайковського, 4

**Форма власності:**

**Сфера управління:** Українська академія аграрних наук

**Ідентифікатор ROR:** Не застосовується

### **V. Відомості про дисертацію**

**Мова дисертації:**

**Коди тематичних рубрик:** 68.33.31

**Тема дисертації:**

1. Вплив агроameliorативних заходів на відновлення властивостей та родючості нафтозабрудненого чорнозему
2. Influence of agroameliorative measures on renewal of oil contaminated chernozem soil properties and fertility

**Реферат:**

1. Об'єкт - ґрунтові процеси в нафтозабруднених ґрунтах та вплив на них агроameliorативних заходів. Мета - прискорення відновлення родючості забруднених нафтою та нафтопродуктами ґрунтів простими, дешевими та дієвими заходами. Методи - польові лабораторно-аналітичні дослідження, методи математичної статистики. Теоретичні результати - показано, що кількість адсорбованої нафти зростає при збільшенні щільності будови, проте на цей процес впливає вологість, з підвищенням якої зменшується вміст нафти в ґрунті, але збільшується глибина її проникнення. Розроблено та запропоновано систему агрозаходів для прискорення відновлення родючості забрудненого нафтою чорнозему, яка полягає в реалізації простих та дієвих заходів - рихлення ґрунту, внесення мінеральних добрив, соломи, цеоліту. Практичні результати встановлено, що оптимальною дозою меліорантів є: мінеральні добрива N1000P360K360, солома 2 т/га,

цеоліт 5 т/га. В перший рік після забруднення оптимальною дозою азотних добрив є 600 кг д.р./га, за якої одержано максимальний урожай, а решта 400 кг д.р./га - наступного року. Ця система агрозаходів дозволяє значно скоротити термін відновлення родючості нафтозабрудненого ґрунту та рекомендується для підприємств, які займаються нафтогазовидобуванням і переробкою нафти, а також для землевласників, які пов'язані з нафтогазовою промисловістю. Новизна уперше проведено комплексне вивчення поведінки та впливу нафти на родючість чорнозему, в результаті якого встановлено закономірності фізичного випаровування нафти залежно від температурного режиму, гранулометричного складу ґрунту та рівня забруднення. Встановлено закономірності в динаміці змін умісту рухомого P<sub>2</sub>O<sub>5</sub>, K<sub>2</sub>O, нітратного та амонійного азоту під впливом забруднення нафтопродуктами (бензин, гас, дизельне паливо, мазут). Доведено, що швидкість відновлення родючості ґрунту, забрудненого нафтою, залежить від її вмісту в ньому. Ступінь впровадження - Результати досліджень знайшли практичне втілення у стандарті Держкомітету природних ресурсів України СОУ 73.1-41-10.01:2004 "Охорона довкілля. Оцінка забруднення ґрунтів та визначення втрат сільськогосподарського виробництва внаслідок погіршення якості земельних ділянок під час спорудження нафтових і газових свердловин", а також у технології біологічної рекультивациі нафтозабруднених ґрунтів на державному підприємстві "Придніпровські магістральні нафтопроводи". Галузь - сільськогосподарське виробництво, охорона навколишнього середовища.

2. Object - soils processes in oil polluted soils and influencing of agroameliorative measures for them. Purpose - acceleration of soils fertility renewal of polluted by an oil and products of its processing by simple, cheap and effective measures. Methods - field and laboratory research, methods of mathematical statistics. Theoretical results - it is shown that at the increase of soil structure density, the quantity of the adsorbed oil increases by the increase of moisture content influences on this process which diminishes maintenance of oil, but multiplies the depth of its penetration. The system of agroameliorative measures for acceleration of polluted by an oil chernozems fertility renewal, which consists in realization of simple and effective measures as top hoeing of soil, bringing of mineral fertilizers, straw, zeolite is developed and offered. Practical results - the optimum doses of soil improvers as for mineral fertilizers N1000P360K360, straw - 2 t/he, zeolite - 5 t/he are determined. A maximal harvest is got at the bringing of nitric fertilizers optimum dose 600 kg of active substance on a hectare in the first year after contamination and 400 kg of active substance on a hectare in the next year. This system of agroameliorative measures is recommended for enterprises, which are engaged in output of oil and gas and processing of oil, and also for the proprietors of lands, which related to oil and gas industry. Novelty - the complex studying of conduct and oil influencing on chernozems fertility as a result of which regularities of physical oil evaporation are set depending on a temperature condition, granulometric composition of soil and level of contamination are first conducted. Regularities are set in the dynamics of mobile P<sub>2</sub>O<sub>5</sub>, K<sub>2</sub>O, nitrate and ammonium nitrogen maintenance changes under act of contamination by products of oil processing (petrol, kerosene, diesel fuel, and fuel oil). It is proved that speed of oil pollution soil fertility renewal depends on its maintenance. Degree of application - the researches results are represented in the standard of state Committee of natural resources of Ukraine 73.1-41-10.01:2004 "Environment protection. Estimation of soils contamination and determination of agricultural production losses as a result of worsening of lots lands quality during building of gases and oils wells", and also in technology of biological recultivation of oil polluted soils on state enterprises the "Neadnipers main oil pipelines". The field is an agricultural production, environment protection.

**Державний реєстраційний номер ДіР:**

**Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки:**

**Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності:**

**Підсумки дослідження:**

**Публікації:**

**Наукова (науково-технічна) продукція:**

**Соціально-економічна спрямованість:**

**Охоронні документи на ОПВ:**

**Впровадження результатів дисертації:**

**Зв'язок з науковими темами:**

## **VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)**

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Фатеев Анатолій Іванович
2. Fatyeyev Anatolij Ivanovych

**Кваліфікація:** д.с.-г.н., 06.01.03

**Ідентифікатор ORCID ID:** Не застосовується

**Додаткова інформація:**

**Повне найменування юридичної особи:**

**Код за ЄДРПОУ:**

**Місцезнаходження:**

**Форма власності:**

**Сфера управління:**

**Ідентифікатор ROR:** Не застосовується

## **VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів**

**Офіційні опоненти**

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Полупан Микола Іванович
2. Полупан Микола Іванович

**Кваліфікація:** д.с.-г.н., 06.01.03

**Ідентифікатор ORCID ID:** Не застосовується

**Додаткова інформація:**

**Повне найменування юридичної особи:**

**Код за ЄДРПОУ:**

**Місцезнаходження:**

**Форма власності:**

**Сфера управління:**

**Ідентифікатор ROR:** Не застосовується

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Ермолаєв Микола Миколаєвич
2. Ермолаєв Микола Миколаєвич

**Кваліфікація:** д.с.-г.н., 06.01.03

**Ідентифікатор ORCID ID:** Не застосовується

**Додаткова інформація:**

**Повне найменування юридичної особи:**

**Код за ЄДРПОУ:**

**Місцезнаходження:**

**Форма власності:**

**Сфера управління:**

**Ідентифікатор ROR:** Не застосовується

**Рецензенти**

**VIII. Заключні відомості**

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові  
голови ради**

Кисіль Володимир Іванович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові  
головуючого на засіданні**

Кисіль Володимир Іванович

**Відповідальний за підготовку  
облікових документів**

**Реєстратор**

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є  
відповідальним за реєстрацію наукової  
діяльності**



Юрченко Т.А.